

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

29. An quando in Bulla Iubilæi, vel Indulgentiæ præscribitur simpliciter, & indeterminatè eleemosyna, hæc faciendâ sit secundum qualitatem personæ? Et quid est dicendum quando in Bulla præcipitur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

prædicta opera non peregerit tempore constituto, tamen quando ad penitentiam accedit, verè dicitur impenitens. Neque obstat quod voluntariè omittens non dicitur impeditus, c. fin de elect & c. commissas, eod. in 6. quia licet sit impedimentum in causa, tamen tunc non est voluntarium. Quare si quis peteret commutationem operum, vel dilationem consecutionis Iubilæi, ob id solum, quia non vult illo tempore lucrari, cum tamen commode posset, talis non esset capax illius dispensationis, quia non diceretur impeditus. Verùm si iam commisit opus temporè addictum, nec esset tempus illud agendi, & peniteret, non diceretur impedimentum amplius voluntarium, sed necessarium ex suppositione. Neque etiam obstat quod sit elapsus tempus, cui addicta erant ieiunia, quia datur regulariter Confessorio facultas differendi singula, & omnia opera, & hæc facultas, vt supponimus nondum exprimitur.

1. Hinc rectè & doctè, vt semper solet, Angelus Bossius in tract. de Iubilæo, sect. 1. cas. 38. & 39, duo firmavit. Primum quod Confessorius penitenti, qui visitationem Ecclesiæ statuit diebus, & die Sabbathi confiteatur, si dubitat probabiliter eum permansurum in occasione peccati, si tunc illum absoluat, potest differre absolutionem, & communionem ultra tempus in Bulla statutum per aliquot hebdomadas, vt eruat illum ab occasione peccatorum, & reddatur moraliter certus, quod ad illa non redibit, & postea eum à referuatis absoluit validè potest. Secundò, quando quis ad finem Iubilæi vult confiteri, sed ob longam confessionem, quia quia habet casus valde difficiles & intricatos, Confessorius pro temporis angustia nequit illum integre audire, possit idem Confessorius illum absoluit in terra tempus Iubilæi à censuris, & à casuum referuatione, & differre absolutionem peccatorum in aliud tempus, & finito tempore Iubilæi illum absoluit, ita quod vigore talis absolutionis remaneat absolutus, & consequi valeat fructum Indulgentiæ Iubilæi. Sed ex his oritur pulchrum dubium?

RESOL. XXVII.

An in Iubilæo extra tempus quadragesimæ possit quis comedere lacticia sine Bulla Cruciate? Et an possit adduci consuetudo in contrarium? Et an in dubio de tali consuetudine, an fuerit introducta animo se obligandi, vel causa deuotionis, & honestatis, præsumendum sit non obligare? Ex part. 3. tract. addit. R. 1. c.

1. Pro affirmatiua sententia, quæ nimis laxa immerito aliquibus visa est in part. 1. tract. 9. ref. 6. adduci aliquos Doctores, quibus nunc adeo Philippum de la Cruz, in Thef. Eccl. tr. 1. §. 20. n. 9. vbi sic ait. Si los Iubilæos vienen en quaresma se puede ayunar y cumpliendo huevos, y cosas de leche teniendo bula: no porque lo pida el Iubilæo, sino por ser quaresma, y en el año viuiendo aunque no la tengan comiendo los dichos manjares, cumpliendo con los tales ayunos. Sic illis consuetudo nescio an sit scienter & sponte inducta, sed ob frequentes Bullas, quas ferè omnes capiunt, putato viros simpliciores per errorem se obligare: & in Sicilia & in Hispania talis consuetudo nescio quo pacto possit probari, eo quod abhinc quinquaginta annis maior pars populorum, quæ sola posset & deberet consuetudinem introducere ex priuilegio Bullæ comedit oua & lacticia. Ergo circa hoc nullus vltus allegari potest, qui introduxerit consuetudinem per modum præcepti, cum nullus fuerit vltus huius abstinentiæ. Adde quod in tali casu non sufficeret vltus & con-

suendo, nisi hæc facta fuissent animo se obligandi, sunt enim hæc duo valde diuersa, nam potest intendi per se vltus & consuetudo, & non intendi animo se obligandi, sed tantum ex deuotione.

3. Et cum hæc res sit valde dubia, an videlicet in tali consuetudine si extaret, fuerit animus & intentio totius populi se obligandi ad talem abstinentiam lacticiniorum, sequitur inclinandum esse in eam partem, vt consuetudo potius sit deuotionis & honestatis, quam obligationis, quia in dubio nemo præsumitur velle se obligare, & melior est conditio possidentis. Et ita hæc omnia præter Vasquez, Sancium, Suarez, à me alibi citatos, tenet & docet nouissimè Egidius Trullench, in Bull. Cruciate, lra. §. 4. dub. 3. n. 4.

Sup. hoc inf. in 1. 6. ex Ref. 31. vlt. & in alius §. eius not.

Alibi in Resolutionibus not. præterita.

RESOL. XXVIII.

An si in Bulla præcipiatur tribus diebus ieiuniorum fieri orationem, eleemosynam, &c. an in istis diebus facienda sit? Et an, quando expressè Bulla non dicit, vt oratio, visitatio, & eleemosyna fiat tribus diebus, sed tantum indeterminatè mandatur Ecclesiæ visitatio, oratio, eleemosyna, an sufficiat semel visitare, orare, & eleemosynam facere, etiam die Dominico, non solum ante, sed post Communionem? Ex part. 5. tract. 12. Ref. 22.

1. Respondent affirmatiuè communiter Doctores. Nam opera in Bulla præscripta non possunt anticipari, vel postponi, quia ad lucrandas Indulgentias seruanda est forma præscripta, vnde in hoc casu non valet regula illa quod plus soluit qui ante tempus soluit, neque alia quod nihil refert quod de æquivalentibus fiat. Ita Sanctarellus de Iubil. c. 7. dub. 1. Leo de Iubilæo, p. 2. n. 146. Lauorius de Iubilæo, p. 1. c. 2. n. 8. & seq. Reginald. tom. 1. l. 7. c. vlt. num. 184. Filiuc. tom. 1. tr. 8. c. 10. n. 255. & alij.

2. Verùm his non obstantibus Angelus Bossius de Iubilæo, sect. 4. cas. 8. num. 9. cum aliis docet probabile esse eum, qui ob probabilem ignorantiam, obliuionem, vel incogitantiam, siue inaduertentiam, vel imprudentiam absque alia culpa & negligentia omittit orare, ac eleemosynam facere vsque ad Sabbatum, & tunc faceret eleemosynas ac orationes notabiliter maiores, quàm tribus diebus facere tenebatur, ex quadam æquitate & tacita indulgentia, seu Papæ intentione lucrari Indulgentiam. Et verisimile est Papam si de hoc casu esset interrogatus ita pro sua pietate responsum. Vnde ex his infert ex Nauarro idem Bossius, cum qui feria 4. facit eleemosynam æquivalentem tribus diebus faciendam, lucrari Indulgentiam, ex eadem æquitate, & tacita concedentis mente. Adde, quia in his casibus videtur impleri voluntas Papæ ordinantis eleemosynam ad subleuamem pauperum.

3. Notandum est tamen quod quando Bulla expressè non dicit vt oratio, visitatio & eleemosyna fiat tribus diebus, sed tantum indeterminatè mandatur Ecclesiæ visitatio, oratio, & eleemosyna, sufficit semel visitare, orare, & eleemosynam facere etiam die Dominico non solum ante, sed post communionem. Ita Henriquez l. 7. c. 10. n. 6. & alij, quos citat & sequitur Bossius vbi suprâ, num. 14.

Sup. hoc inf. in Ref. 31. §. Dico quarto, & in alio §. eius not.

RESOL. XXIX.

An quando in Bulla Iubilæi, vel Indulgentiarum præscribitur simpliciter, & indeterminatè eleemosyna, hæc facienda sit secundum qualitatem personæ?

Et

Et quid est dicendum, quando in Bulla præcipitur eleemosyna faciendâ iuxta facultates cuiusque? Ex part. 5. tract. 12. Ref. 14.

RESOL. XXX.

Sup. hoc in Ref. seg. in §. Notandum, & inf. in Ref. 32. cursum in §. Dico igitur, & cum eodem Lavrio raturum hic cit. & in Ref. 33. §. vi. & sup. in Ref. 59. tract. 2. §. De quantitate, cuius ad medium.

§. 1. Affirmatiuè respondet Nauarr. in comment. de Indul. notab. 31. n. 34. Corduba de Indulgent. lib. 5. quest. 22. Laurorius de Indulgent. part. 1. cap. 21. n. 46. & Reginald in praxi tom. 1. lib. 7. cap. vlt. §. 4. num. 187. ybi sic ait. Septimum documentum est Indulgentiam, quæ conceditur danti, vel facienti aliquid indeterminate, ut auxilium præbenti, vel oranti, acquiri ab eo, qui dat, vel facit, prout suæ personæ congruit, nempe à paupere parum dante, à diuite verò dante multum. Ita ille.

2. Sed prorsus contrariam sententiam tenendam esse puto, ideo ad propositum dubium negatiuè respondeo cum Fausto in de Indul. lib. 4. q. 49. Sanctarello de Indul. c. 7. dub. 1. Leonc de Indul. p. 1. n. 132. Suarez in 3. part. tom. 4. disput. 52. sect. 8. num. 3. & seq. Filiucio tom. 1. r. 8. cap. 6. numero 166. Rodriguez in Bulla Crue. §. 7. num. 4. & aliis. Vico igitur quamlibet paruum eleemosynam etiam vnus oboli sufficere ad lucrandum Iubilæum, dum non est determinata quantitas, & ratio est, quia illa conditio eleemosynæ indefinitè proposita per quamlibet eleemosynam etiam minimam adimpletur, nam, vt Aristoteles l. Periberm. testatur, ad veritatem propositionis indefinitæ quælibet singularis sufficit.

3. Sed quid dicendum quando in Bulla præcipitur eleemosynam faciendam esse iuxta facultates cuiusque? Aliqui apud Casarem Bottonum in obseruat. sup. Bull. Sixti V. fol. 196. asserunt in tali casu sufficere ad lucrandam Indulgentiam, etiam si diuites non solum pauperes darent eleemosynam minimam. Probatur hæc opinio, quia si non sufficeret quælibet eleemosyna, sed esset faciendâ proportionatè iuxta qualitatem personarum & facultatum, fideles nunquam possent scire se lucratos Indulgentiam, sed ferè semper remanerent dubij de consecutione, cum difficillimum esset scire quantitatem eleemosynæ qualitibus personarum, & earum facultatibus proportionatam. Secundo, quia si eleemosyna necessariò esset faciendâ secundum qualitatem personæ, oporteret vt Reges & Principes darent pro eleemosyna centum & millia scutorum, & sic nimis difficilis redderetur consecutio Indulgentiæ. Tertio cum Summi Pontifices concedunt Indulgentiam plenariam porrigentibus manus auxiliatrices ad fabricam alicuius Ecclesiæ, si verba deberent intelligi de eleemosyna proportionata facultatibus cuiusque & qualitati personæ, colligeretur tanta pecuniæ summa, quæ non pro vnus tantum, sed plurium Ecclesiarum fabrica sufficeret, quod non est verisimile id intendi à Papa, ergo, &c. Et hanc sententiam probabilem esse putat Angelus Bossius de triplici Iubilæo. sect. 4. cas. 21. n. 29. iuncto n. 35. qui n. 32. exponit hanc sententiam, vt minima quantitas eleemosynæ respectu cuiusque non sit mensuranda mathematicè, mensurando, vt aiunt, omnes cuiusque facultates calamo & atramento, sed moraliter & prudentis viri arbitrio, & in vnuersum sufficere, vt detur eleemosyna competens statui iuxta eleemosynam, quam homines talis status communiter solent facere extra Iubilæum, v.g. vir nobilis consuevit dare in eleemosynam Iulium vnum, talis etiam eleemosyna sufficeret ad lucrandam Indulgentiam, concessam sub onere eleemosynæ iuxta facultatem, & si iniuncta fuerint tres eleemosynæ, sat erit, si det tres Iulios. Artifex consuevit dare vnam solidum pro eleemosyna, eleemosyna vnus solidi sufficere pro lucro Indulgentiæ. Baro consuevit dare tres Iulios, Princeps scutum, Rex duos aureos, satisfaciunt & lucrabuntur Indulgentiam, si talem eleemosynam erogent. Ita Bossius.

An quando in Iubilæo Superior non vult aliquid dare pro eleemosyna, possit illam subditis clam à Monasterio accipere?

Idem est in prædicto casu de Monialibus, vxoribus, filiis seruus, & mancipijs respectu Abbatissæ, Mariti, Patri, & Domini.

Et an, quando in Iubilæo eleemosyna danda relinquatur vnus cuiusque arbitrio, sufficiat minima?

Et an sufficiat dando eleemosynam illi, quem puto esse pauperem, cum re vera sit diues, & fingat se pauperem?

Et an pauperes ficti obligentur restituere, quæ per eleemosynas minimas acceperunt? Ex p. 10. r. 15. & Milc. Ref. 22.

§. 1. Negatiuè nominatim contra me respondet Leandrus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 1. 4. quest. 54. Quia in tali casu vel dicendum est Religiosos etiam nouitios, qui non habent proprium, & non possunt aliquid dare, absque eleemosyna lucrari Indulgentiam concessam sub onere eleemosynæ, vt nuper diximus de paupere, & tenet Grassius lib. 2. append. capite 5. numero 58. vel quod faciliori, & tutiori via possint Indulgentias, & Iubilæum lucrari commutationem eleemosynæ in aliud opus petendo. Ita ille.

2. Sed licet hæc omnia non reprobem, sententiam tamen, quam docui iterum admitto, & illam me citato nouissimè docet Pasqualigus in Praxi de Iubilæo decif. 129. numero 6. Quia cum superior iniuste, & irrationabiliter procedat, poterit subditus aliquid de Monasterio accipere, vt det pro eleemosyna. Tunc enim illa voluntas non est voluntas Superioris, quia non est talis, qualis deberet esse, imo contraria voluntati rationabili, quam deberet habere, & ideo potest subditus operari ex præsumpta voluntate Superioris rationabiliter procedentis, & ex licentia ipsi debita. Rursus cum res, & bona Conuentus sint destinata in usum Religiosorum, & sint in ipsorum commodo conuertenda secundum mensuram Regulæ, habet quisque ius ad talem usum; Vnde si ei denegatur, fit ipsi iniuria, quia Monasterium se illi obligauit ad ipsum alendum, & ipsi prouidendum de necessariis. Vnde si ipsi iniuste subtrahantur necessaria, qualis est materia eleemosynæ, pro Iubilæo, poterit propria auctoritate sumere. Oppositum tenet Gobat. de Indul. cap. 19. num. 217. quia aut Religiosus non tenetur si non habeat, aut potest aliquid dare ex iis, quæ sibi permittuntur à Superioribus, vt icunculam, &c. Verum non excusari ab eleemosyna conitat ex dictis questio. 127. quia habet apud Monasterium vnde largiatur eleemosynam, & quamuis possit largiri icunculam, aut quid simile, adhuc potest capere de bonis monasterij, quia habet ius ad usum ipsorum quoratioabiliter priuari non potest. Adde quod dare icunculam, aut quid simile, non est actus misericordiar, cum non subleuet miseriam corporalem, atque adeo nec eleemosyna, sed liberalitas. Hucusque Pasqualigus, cui adde me citato Lezanam in Summa tom. 4. ver. Iubilæum, numero 14. Quintanadueniam in casibus de Iubil. duarum hebdom. cap. 9. numero 8. sic asserentem [Si el Prelado no quiere dar esta limosna, puede el Religioso darla de los bienes de su vfo, & del Conuento, & de lo que otro le de como sea sin escandalo. Lo mesuro se entiende de las Morias, de las casadas, hijos, y esclauos respecto de su Superiores, Maridos, padres, y Señores.] Ita ille, & iterum ego.